

Utila”

Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2021-2027

POWIAT KRAKOWSKI

Utila sp. z o.o.

WARSZAWA | MARZEC 2021

1. Wstęp	3
2. Diagnoza i ocena sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie krakowskim.....	4
2.1. Charakterystyka populacji osób niepełnosprawnych	4
2.2. Edukacja osób niepełnosprawnych.....	6
2.3. Opieka zdrowotna i rehabilitacja lecznicza osób niepełnosprawnych	7
2.4. Aktywizacja i rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych.....	8
2.5. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych	10
3. Działania Powiatu Krakowskiego na rzecz osób niepełnosprawnych w latach 2016 -2020	12
3.1. Wykorzystanie środków finansowych PFRON w latach 2016-2020.....	12
Dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego.....	12
Dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	12
Dofinansowanie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	14
Likwidacja barier architektonicznych	15
Likwidacja barier technicznych i w komunikowaniu się.....	16
Dofinansowanie do sportu, kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych	17
Dofinansowanie kosztów tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej	18
Program „Aktywny samorząd”	19
Program wyrównywanie różnic między regionami	20
3.2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych 21	
4. Główne założenia programu – cele	22
5. Cele operacyjne i ich realizatorzy	24
6. Monitoring i ewaluacja programu	28
7. Podsumowanie	33
Spis tabel, wykresów	34

1. WSTĘP

Kreowanie lokalnej polityki ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej jest jednym z wyzwań stojących przed władzami jednostek samorządu terytorialnego.

Opracowanie i realizacja programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych jest obowiązkiem ustawowym. Zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2020 poz. 426 z późn. zm.) jest to jedno z zadań powiatu.

Powiatowy Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2021-2027 jest dokumentem wieloletnim, wskazującym kształt polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych na terenie powiatu krakowskiego. Ma on na celu zdiagnozowanie i ocenę sytuacji osób niepełnosprawnych, wyszczególnienie dotychczasowych działań powiatu w zakresie tej grupy osób, określenie głównych założeń i celów, a także zdefiniowanie podmiotów podejmujących inicjatywę w tym zakresie. By osiągnąć możliwie najlepsze efekty działań istotne jest włączenie w realizację Programu szerokiego grona interesariuszy – instytucji i organizacji pozarządowych.

Warto podkreślić, że dokument ten wpisuje się w założenia systemu dokumentów strategicznych powiatu krakowskiego – stanowi dopełnienie zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

2. DIAGNOZA I OCENA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE KRAKOWSKIM

Diagnoza sytuacji społecznej powiatu krakowskiego, w tym sytuacji osób niepełnosprawnych została opracowana w oparciu o:

- analizę danych zastanych
- wyniki spotkań Zespołu ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Krakowskim na lata 2021 – 2026.

Tam, gdzie było to możliwe, starano się pokazać dane w ujęciu dynamicznym – na przestrzeni lat 2016 - 2020.

2.1. CHARAKTERYSTYKA POPULACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Podstawowym źródłem informacji na temat osób niepełnosprawnych są dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 roku, publikowane przez Główny Urząd Statystyczny. Należy jednak zaznaczyć, że we wskazanym badaniu respondenci mogli udzielić dobrowolnych odpowiedzi na pytania dotyczące niepełnosprawności, co może powodować niedoszacowanie zjawiska niepełnosprawności na terenie powiatu krakowskiego.

Zgodnie z zastosowanym podziałem badani mogli wskazać czy ich niepełnosprawność została ustalona prawnie tj. czy przez uprawniony organ zostało wydane orzeczenie o niepełnosprawności i jest ono aktualne bądź czy niepełnosprawność jest tylko biologiczna tj. osoba ma (odczuwa) całkowicie lub poważnie ograniczoną, w stosunku do wieku, zdolność do wykonywania podstawowych czynności jednak nie posiada orzeczenia.

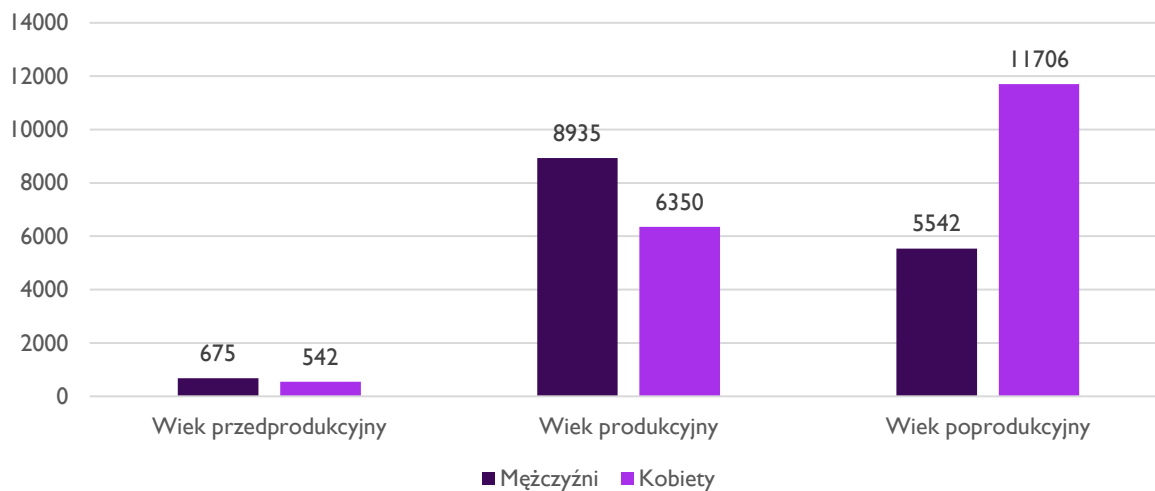
Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r. w osoby niepełnosprawne stanowiły ok. 13% mieszkańców powiatu krakowskiego. Mieszkańcy niepełnosprawni prawnie stanowili 74,84% a osoby niepełnosprawne biologicznie 25,16% wszystkich niepełnosprawnych. W obu grupach niepełnosprawności (prawnej i biologicznej) dominowały kobiety.

Tabela 1. Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie krakowskim w 2011 roku

Lp.	Niepełnosprawność – wyszczególnienie	Osoby niepełnosprawne		
		Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
1.	Prawna	11 615	13 643	25 257
2.	Biologiczna	3 538	4 954	8 493
3.	Ogółem	15 152	18 597	33 750

Źródło: Opracowania własne na podstawie danych z Narodowego Spisu Ludności 2011 roku, Główny Urząd Statystyczny

Strukturę wiekową populacji osób niepełnosprawnych powiatu krakowskiego według płci i grup ekonomicznych przedstawia poniższy wykres (Wykres 1.) Największą grupę niepełnosprawnych stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym - 17 248. Analizując dane zastane warto zauważyć, że w grupie obejmującej wiek produkcyjny dominują mężczyźni (jest ich o ok. 40% więcej niż kobiet), sytuacja odwraca się w przypadku grupy osób w wieku poprodukcyjnym – tu widoczna jest zdecydowana przewaga kobiet o 111%).

Wykres 1. Struktura osób niepełnosprawnych według wieku i płci

Źródło: Opracowania własne na podstawie danych z Narodowego Spisu Ludności 2011 roku, GUS

W latach 2016 -2020 wydano mieszkańcom powiatu krakowskiego 12 486 orzeczeń o niepełnosprawności, z których 58% orzeczeń wskazuje na zaliczeniu ubiegającego się do grupy osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (Tabela 2.).

Tabela 2. Wydane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności

Lp.	Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
1.	Wydane orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności	2707	2366	2464	2682	2267
2.	W tym:					
	1.wydane orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych					
	-Znaczny	494	436	458	610	497
	-Umiarkowany	1650	1405	1410	1505	1290
	-Lekki	562	525	596	567	480
	2. wydane orzeczenia na podstawie art. 5a ustawy	1	0	0	0	0
3.	Wydane orzeczenia o nie zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	53	49	47	58	48
4.	Wydane orzeczenia o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności	81	75	99	100	61
5.	Ogółem wydane orzeczenia	2841	2490	2610	2840	2376

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

2.2. EDUKACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2020 poz. 1327 z późn zm.) dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami, w tym niepełnosprawnych powinny być stworzone niezbędne do rozwoju warunki dostosowane do ich potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych.

Na terenie powiatu krakowskiego istnieją różne typy placówek, w których uwzględniane są specjalne potrzeby edukacyjne dzieci:

- W przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych (tzw, edukacja włączająca);
- W przedszkolach integracyjnych i z oddziałami integracyjnymi oraz w szkołach integracyjnych i w szkołach z oddziałami integracyjnymi;
- W przedszkolach specjalnych i szkołach specjalnych.

Z danych Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych wynika, że 9 przedszkoli oraz 10 szkół podstawowych w powiecie krakowskim posiada oddziały integracyjne. Są to wyniki korzystne na tle średniej na powiat w województwie małopolskim.

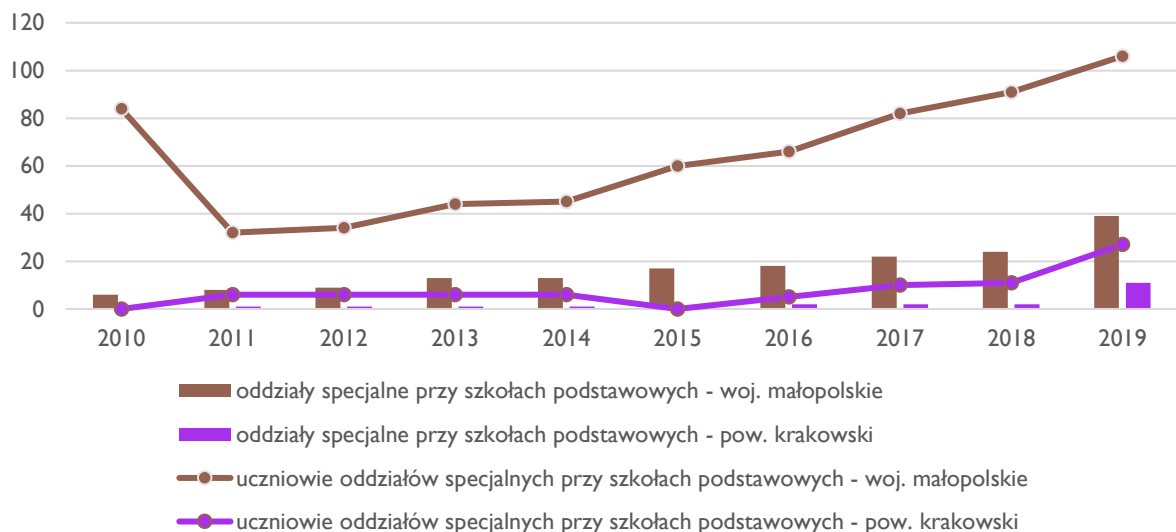
W powiecie krakowskim znajduje się 18 liceów ogólnokształcących, przy czym żadne z nich nie posiada oddziału integracyjnego. Liczba ta jest bardzo bliska średniej liczby liceów dla powiatów województwa małopolskiego (18,2). Warto zauważyć, że w całym województwie małopolskim zaledwie 7 liceów posiada oddziały integracyjne.

Tabela 3. Liczba przedszkoli oraz szkół podstawowych w tym z oddziałami integracyjnymi w powiecie krakowskim i województwie małopolskim

	Powiat krakowski	Średnia liczba placówek w przeliczeniu na powiat w woj. małopolskim	Województwo małopolskie
Liczba przedszkoli ogółem	117	80,4	1528
Liczba przedszkoli z oddziałami integracyjnymi	9	5,6	107
Liczba szkół podstawowych ogółem	138	80,9	1537
Liczba szkół podstawowych z oddziałami integracyjnymi	10	6,2	117
Liczba liceów ogólnokształcących ogółem	18	18,2	346
Liczba liceów ogólnokształcących z oddziałami integracyjnymi	-	0,4	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych – dostęp z dnia 25.02.2021

Liczba oddziałów specjalnych przy szkołach podstawowych w powiecie krakowskim oraz liczba uczęszczających do nich uczniów systematycznie rośnie, przy czym największy ich wzrost odnotowano w 2019 roku.

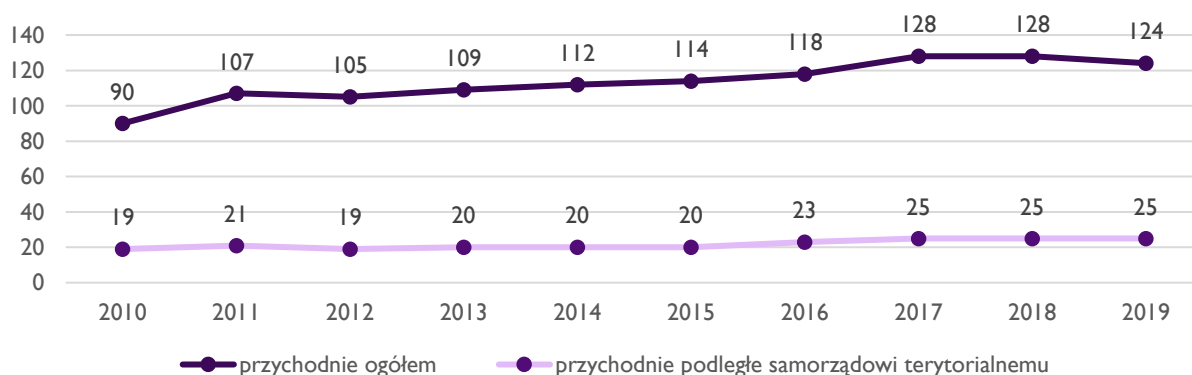
Wykres 2 Liczba oddziałów specjalnych przy szkołach podstawowych i ich uczniów w powiecie krakowskim i województwie małopolskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

2.3. OPIEKA ZDROWOTNA I REHABILITACJA LECZNICZA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Na terenie powiatu krakowskiego swoje siedziby mają dwie placówki pełniące funkcje szpitalne. Jednym z nich jest Ośrodek Rehabilitacji narządu ruchu Krzeszowice, który specjalizuje się w kompleksowym leczeniu wszystkich typów schorzeń narządu ruchu. Drugą placówką szpitalną na terenie powiatu krakowskiego jest Małopolskie Centrum Rehabilitacji Dzieci „Solidarność” w Radziszowie, które prowadzi specjalistyczną działalność medyczną ukierunkowaną na leczenie rehabilitacyjne dzieci. Placówka ta jest jednostką Szpitala Dziecięcego św. Ludwika w Krakowie.

W powiecie krakowskim ogółem w 2019 roku znajdowało się 124 przychodni, z których 25 podlegało samorządowi terytorialnemu. W porównaniu do średniej liczby przychodni w powiatach województwa małopolskiego (101 w 2019 r., z których 14 podlegało samorządowi terytorialnemu) powiat krakowski wypada dość dobrze.

Wykres 3 Liczba przychodni ogółem oraz tych podległych samorządowi terytorialnemu w powiecie krakowskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

2.4. AKTYWIZACJA I REHABILITACJA ZAWODOWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Zagadnienia związane z rehabilitacją zawodową osób niepełnosprawnych, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem uregulowano w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2020 poz. 426 z późn. zm.). Zgodnie z art. 8 tego aktu prawnego „rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy”.

W ustawie wskazuje się szereg działań, które są niezbędne do realizacji tego celu związanych m.in. z dokonaniem oceny zdolności do pracy, prowadzeniem poradnictwa zawodowego, przygotowaniem zawodowym. Zadania te realizuje Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego.

W 2019 roku Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego zarejestrował 234 niepełnosprawnych bezrobotnych - była to najwyższa wartość w odniesieniu do analizowanych lat. Wśród włączonych do ewidencji 85,9% stanowiły osoby zarejestrowane po raz kolejny, w tym 61,7% ponownie, jako osoba niepełnosprawna.

Z danych ze sprawozdania MPiPS-07 wynika, że w 2019 roku wyłączono z ewidencji 161 osób niepełnosprawnych, o 73 osoby mniej niż w niej zarejestrowano. Główny powód wyłączenia z ewidencji stanowiło, w każdym roku, podjęcie pracy (w 2019 dotyczyło 41,6% wyłączeń). Liczną grupę stanowiły również osoby, które zrezygnowały lub nie potwierdziły gotowości do podjęcia pracy – 14,2%.

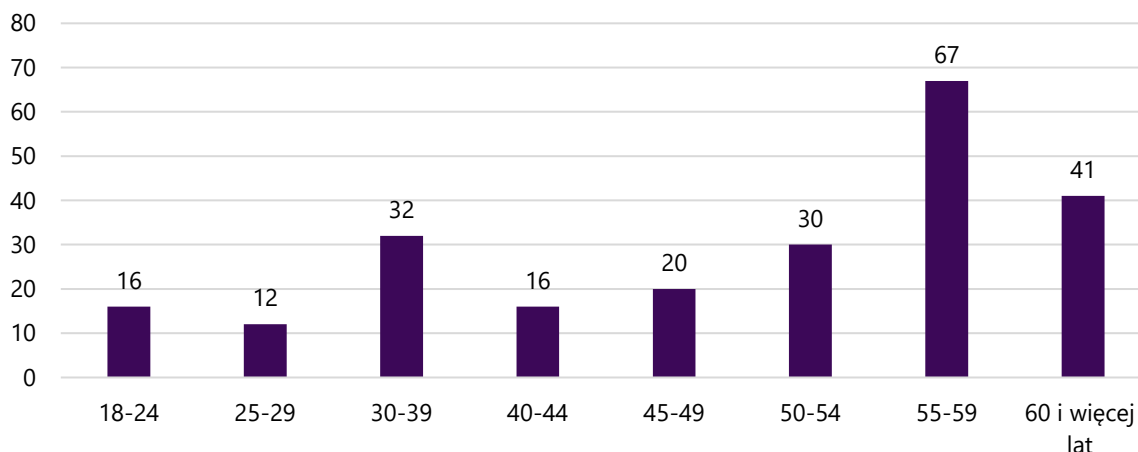
Tabela 4. Bilans niepełnosprawnych bezrobotnych w latach 2016 – 2019 (stan na II półrocze roku)

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019
Osoby włączone do ewidencji osób niepełnosprawnych		232	221	150	234
W tym	zarejestrowani po raz kolejny	218	200	129	201
	zarejestrowani po raz kolejny jako osoby niepełnosprawne	145	124	92	124
Osoby wyłączone z ewidencji osób niepełnosprawnych		239	234	156	161
W tym	podjęcie pracy	105	96	71	67
	rozpoczęcie szkolenia	13	17	4	10
	rozpoczęcie stażu	32	6	17	9
	rozpoczęcie przygotowania zawodowego dorosłych	0	0	0	0
	rozpoczęcie pracy społecznie użytecznej	2	3	0	0
	skierowanie do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych	0	0	0	0
	podjęcie nauki	0	0	2	1
	odmowa bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy, w tym w ramach PAI	4	2	0	2
	rezygnacja lub niepotwierdzenie gotowości do pracy	26	25	23	23
	osiągnięcie wieku emerytalnego	6	23	3	5
	nabycie praw emerytalnych lub rentowych	7	7	3	4
	nabycie praw do świadczenia przedemerytalnego	6	3	1	3
	utrata statusu osoby niepełnosprawnej	17	33	14	15

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
inne	21	19	18	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07

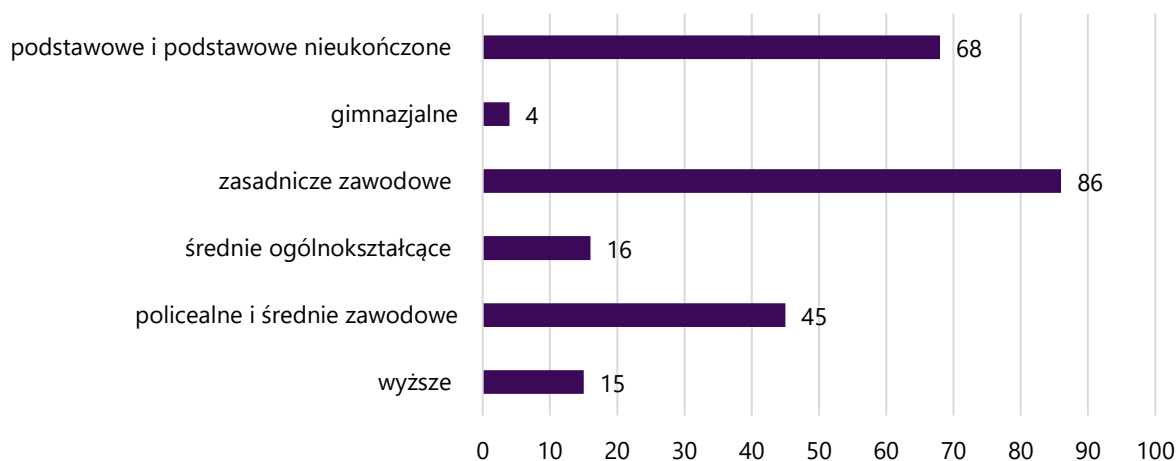
Wśród osób niepełnosprawnych będących bezrobotnymi najliczniejsze grupy stanowią osoby pomiędzy 55 a 59 rokiem życia oraz mające powyżej 60 lat.

Wykres 4. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych bezrobotnych na koniec 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07

Wśród niepełnosprawnych bezrobotnych największą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – ok. 37%, liczna jest także grupa osób z wykształceniem podstawowym i podstawowym nieukończonym – 29% (Wykres 5.).

Wykres 5. Struktura wykształcenia osób niepełnosprawnych bezrobotnych na koniec 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07

2.5. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

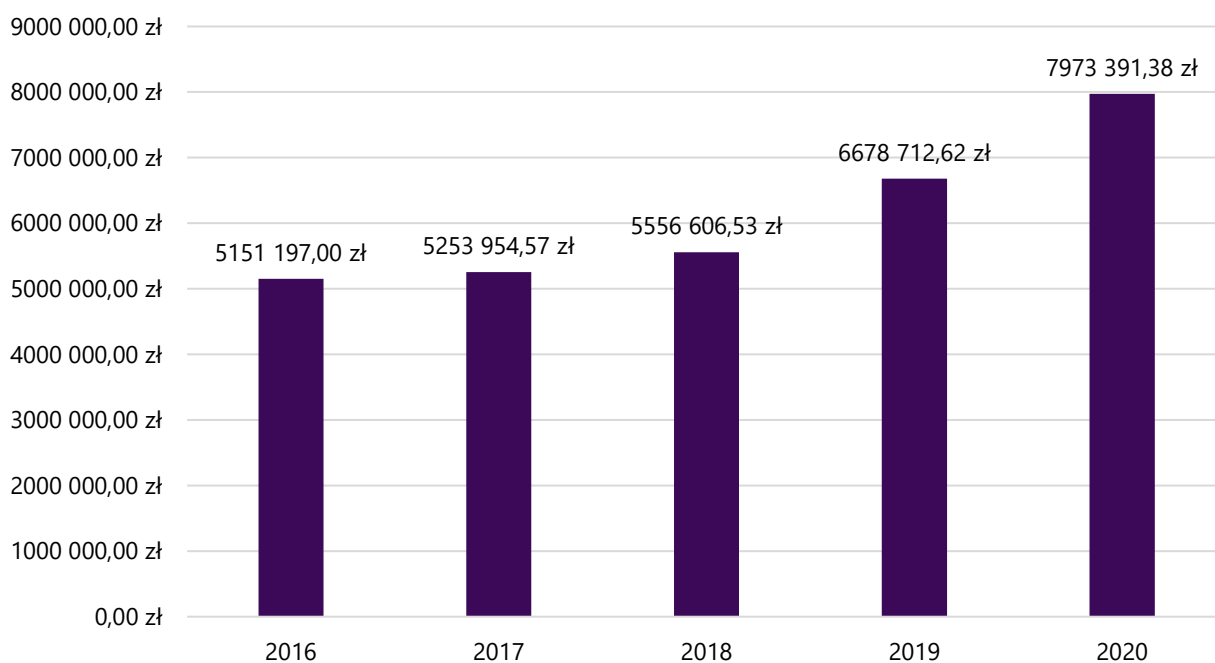
Wskazana powyżej ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2020 poz. 426 z późn. zm.) definiuje również zagadnienie rehabilitacji społecznej. Zgodnie z art. 9 ma ona na celu „umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym”.

W tym akcie prawnym wskazano, iż realizowana jest ona przez:

- 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej;
- 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;
- 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Działania w tym zakresie podejmuje Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej jako samodzielna jednostka organizacyjna realizująca zadania własne powiatu w zakresie pomocy społecznej oraz zadania z zakresu administracji rządowej, nałożone ustawami lub wykonywane na podstawie porozumienia.

Na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2016 -2020 wydano powyżej 30 milionów złotych. Kwota wydatków corocznie wzrastała - w 2020 roku wynosiła blisko 8 milionów złotych.

Wykres 6. Wysokość wydatków na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

W 2020 roku najwyższa kwota środków finansowych została wydatkowana na działania z zakresu tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej – było to ok. 64% wszystkich wydatków. Ponad 1 milion złotych wyniosło również dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym.

Tabela 5. Wydatkowanie środków finansowych w 2020 roku na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej

	Wykonanie Planu	Wykonanie Planu	Razem
	Środki PFRON	Środki Powiatu	
Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej (Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych), w tym na:	7.117.841,03	855.550,35	7.973.391,38
• Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	343.840,00	96.935,00	440.775,00
• Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	37.357,74	0,00	37.357,74
• Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym	1.076.224,28	200.000,00	1.276.224,28
• Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	1.022.696,01	45.873,35	1.068.569,36
• Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika	0,00	0,00	0,00
• Finansowanie w części lub w całości kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej : ✓ - utworzenie nowych miejsc ✓ - doposażenie placówki	4.611.600,00	512.742,00	5.138.465,00
• Dofinansowanie zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, które mogą być zlecone fundacjom oraz organizacjom pozarządowym	12.000,00	0,00	12.000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

3. DZIAŁANIA POWIATU KRAKOWSKIEGO NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W LATACH 2016 -2020

Dotychczasowe działania Powiatu Krakowskiego na rzecz osób niepełnosprawnych określała Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020 (stanowiąca załącznik do uchwały nr XV/103/2015 Rady Powiatu w Krakowie z dnia 30.12.2015 r.). Wskazywała ona na cztery priorytetowe zagadnienia związane z rodziną, rynkiem pracy, osobami starszymi i osobami niepełnosprawnymi, w których niwelowanie problemów było kluczowym zadaniem powiatu krakowskiego.

3.1. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH PFRON W LATACH 2016-2020

Osoby niepełnosprawne zamieszkujące teren Powiatu Krakowskiego w ramach środków PFRON ubiegały się o dofinansowanie niżej wymienionych zadań:

DOFINANSOWANIE DO ZAKUPU SPRZĘTU REHABILITACYJNEGO

Osoby posiadające dokument potwierdzający niepełnosprawność, spełniające kryterium dochodowe, u których występuje potrzeba prowadzenia rehabilitacji w warunkach domowych przy użyciu sprzętu mogą wystąpić o dofinansowanie do zakupu sprzętów, przyrządów i urządzeń zaleconych przez lekarza.

Dane przedstawione w kolejnej tabeli (Tabela 6.) wskazują, że w latach 2016 - 2020 wzrastała liczba złożonych wniosków (z 74 w 2017 roku do 107 w 2020 roku). Odnotowuje się również wyższą liczbę rozliczonych umów (wzrost z 53 w 2016 do 82 w 2020).

Całkowita wartość dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych w analizowanym okresie wyniosła 392 976,80 zł, z czego najwyższa kwota została wypłacona w 2020 roku w wysokości 103 831,80 zł.

Najczęściej dofinansowanie obejmowało zakup sprzętu rehabilitacyjnego takiego jak łóżka rehabilitacyjne, rowerki rehabilitacyjne oraz bieżnie.

Tabela 6. Liczba wniosków oraz rozliczonych umów dotyczących dofinansowania do sprzętu rehabilitacyjnego dla indywidualnych osób niepełnosprawnych oraz wysokość wypłaconego dofinansowania w latach 2016 – 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba złożonych wniosków	76	74	80	106	107
Liczba rozliczonych umów	53	63	61	87	82
Wypłacone dofinansowanie (zł)	91 624,00 zł	55 661,96 zł	58 540,05 zł	83 318,99 zł	103 831,80 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

DOFINANSOWANIE DO ZAOPATRZENIA W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE I ŚRODKI POMOCNICZE

O dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne – bez względu na wiek i stopień niepełnosprawności, które otrzymały refundację z Narodowego Funduszu Zdrowia i spełniają kryterium dochodowe. Wysokość dofinansowania jest uwarunkowana od limitu finansowania każdego przedmiotu i udziału procentowego Narodowego Funduszu Zdrowia.

W latach 2016-2020 złożono 4707 wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocy, z których zrealizowano 84% (Tabela 7.). Analizując dane w ujęciu dynamicznym zauważyć można, że od 2018 roku stale rośnie liczba zarówno składanych jak i realizowanych wniosków.

Na działania w tym zakresie wydano we wskazanym okresie czasowym 1 675 573, 00 zł, z których 97% pochodziło z pieniędzy PFRON. Od 2018 roku rośnie kwota wydatkowanych co roku na ten cel środków.

Tabela 7. Liczba wniosków złożonych i zrealizowanych na dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocy wraz z kwotą przyznanego finansowania ogółem w latach 2016 -2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba złożonych wniosków	990	931	885	949	952
Liczba wniosków zrealizowanych	884	717	615	836	923
Wydana kwota (PFRON) - zł	819 344,73 zł	806 129,84 zł	720 291,00 zł	890 217,00 zł	972 392,48 zł
Wydana kwota (Powiat krakowski) - zł	bd.	50 098,00 zł	76 736,33 zł	174 858,34 zł	200 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

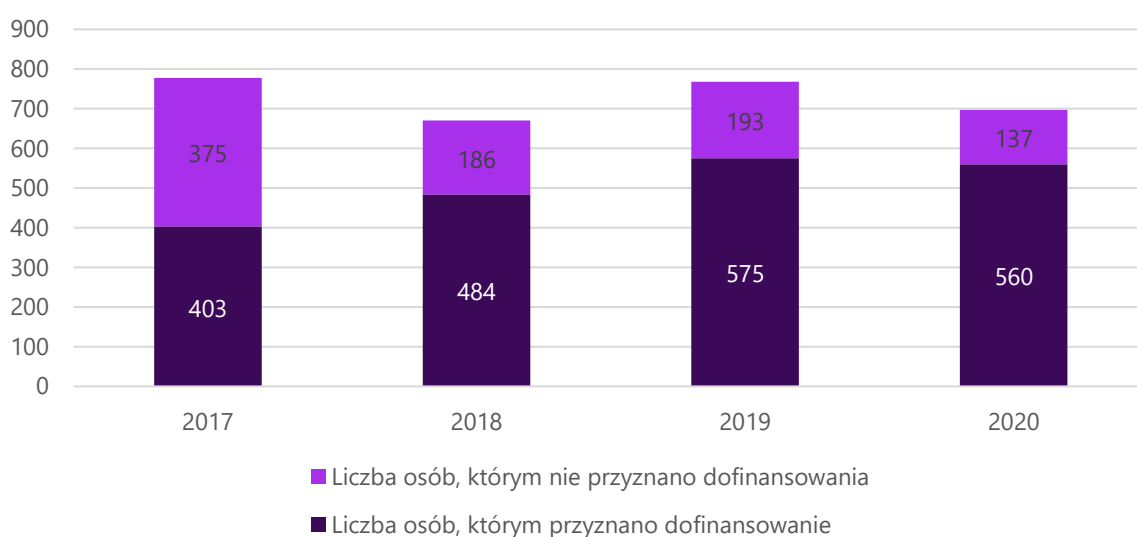
Zgodnie z danymi dofinansowanie w latach 2016 -2020 obejmowało przede wszystkim zakup:

- aparatów słuchowych,
- butów ortopedycznych,
- materacy i poduszek przeciwoleżynowych,
- wózków inwalidzkich,
- pionizatorów,
- pieluchomajtek, cewników, worków do zbiórki moczu,
- aparatów CPAP (do leczenia bezdechu sennego)
- gorsetów ortopedycznych,
- protez kończyn górnych i dolnych.

DOFINANSOWANIE DO UCZESTNICTWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH OPIEKUNÓW W TURNUSACH REHABILITACYJNYCH

Jedną z form wsparcia osób niepełnosprawnych jest ich udział w turnusach rehabilitacyjnych. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych organizuje się je dla osób niepełnosprawnych o zbliżonych potrzebach odnoszących się do ich wieku, rodzaju niepełnosprawności albo rodzaju schorzeń lub dysfunkcji. Zakłada się, że uczestnictwo w tego typu aktywnościach wpływa korzystnie na rozwój kontaktów międzyludzkich, pobudza samodzielność i rozwój osobisty.

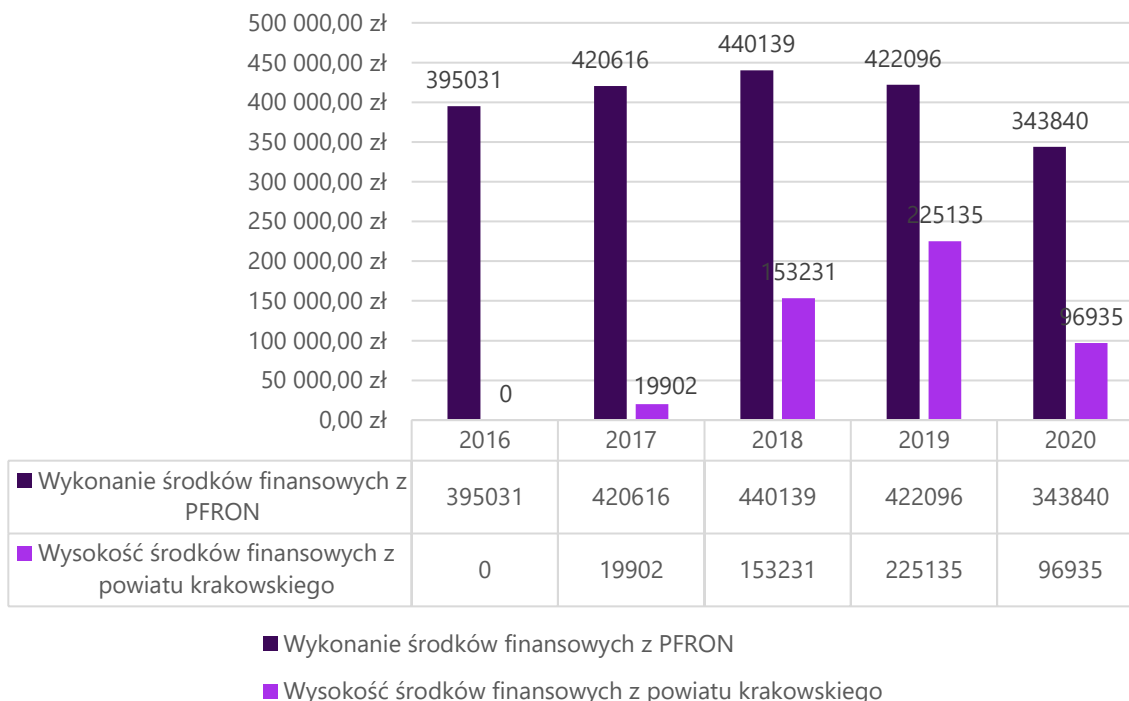
W latach 2017 -2020 o dofinansowanie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów ubiegało się 2913 osób, z których wsparcie otrzymało 69%. Analizując dane w ujęciu dynamicznym nie są zauważalne stałe trendy wzrostowe bądź spadkowe.

Wykres 7. Liczba osób ubiegających się o dofinansowanie ze środków PFRON i środków powiatu krakowskiego do turnusu rehabilitacyjnego w latach 2017 -2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

Od 2016 do 2020 roku na dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych wydano 2 516 925, 00 zł, z których 80% pochodziło z PFRON (Wykres 8.).

Wykres 8. Wysokość środków finansowych na turnusy rehabilitacyjne wydatkowanych z PFRON i z budżetu powiatu krakowskiego w latach 2016 -2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

LIKWIDACJA BARIER ARCHITEKTONICZNYCH

PFRON dofinansowuje także działania służące likwidacji barier uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym samodzielne funkcjonowanie. Za bariery architektoniczne uważa się wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższym otoczeniu, które uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym¹.

W latach 2016 -2020 złożono 706 wniosków o dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych – z których rozliczono ok. 35%. Od 2018 roku corocznie rośnie wysokość rozliczonego dofinansowania – w 2020 roku osiągnęła ona wartość 702 629,35 zł.

Tabela 8. Liczba złożonych i rozliczonych wniosków/umów dot. dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba złożonych wniosków	180	142	128	131	125
Liczba rozliczonych umów	54	55	53	36	48
Wysokość rozliczonego dofinansowania [zł]	486 083,83 zł	502 439,49 zł	450 878,00 zł	500 217,65 zł	702 629,35 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

¹ <https://www.gov.pl/web/gov/skorzystaj-z-dofinansowania-do-likwidacji-barier-architektonicznych> [dostęp 24.02.2021 r.]

Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach likwidacji barier architektonicznych obejmowało m.in. przystosowanie łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych, budowę podjazdów, wyrównywanie dojeżdż do budynków mieszkalnych, zapewniających osobom niepełnosprawnym swobodny dostęp do lokali mieszkaniowych oraz inne prace mające na celu umożliwienie łatwiejszego poruszania się osobom niepełnosprawnym w miejscu ich zamieszkania.

Przyznano również środki finansowe na zakup i montaż platform pionowych zewnętrznych (wind) oraz krzeseł przyschodowych.

LIKwidACJA BARIER TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ

PFRON wspiera również likwidację barier technicznych i w komunikowaniu się.

Za barierę techniczną uważa się „przeszkodę wynikającą z braku zastosowania lub niedostosowania przedmiotów lub urządzeń odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności” uniemożliwiająca osobom niepełnosprawnym samodzielne funkcjonowanie. Przyjmuje się, że bariery w komunikowaniu się to „ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się z otoczeniem i/lub przekazywanie informacji”²

Z dofinansowania na niwelowanie wskazanych barier może skorzystać każda osoba mająca znaczny, umiarkowany lub lekki stopień niepełnosprawności lub orzeczenie o niepełnosprawności w przypadku osób do 16 r. ż., oraz potrzeby, wynikające z niepełnosprawności, które mogą być zrealizowane dzięki dofinansowaniu.

Wysokość dofinansowania do likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się wynosi do 95% kosztów przedsięwzięcia, nie więcej niż do 15 – krotności przeciętnego wynagrodzenia.

W latach 2016–2020 złożono 697 wniosków, w ramach których dofinansowanie otrzymało 54%. Warto zwrócić uwagę, że od 2018 roku wzrasta zainteresowanie tą formą wsparcia – zwiększa się liczba składanych wniosków (Tabela 9.).

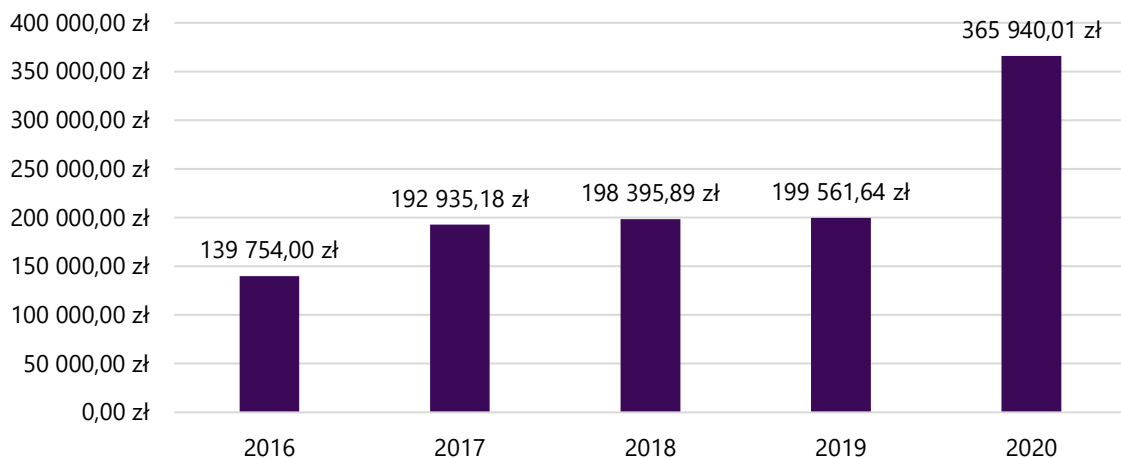
Tabela 9. Liczba złożonych i rozliczonych wniosków/umów dot. dofinansowania do likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba złożonych wniosków	161	137	110	141	148
Liczba zawartych umów	53	80	75	85	84

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

Od 2016 do 2020 roku na dofinansowanie do likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się wydano 1 096 586,72 zł. Warto odnotować wzrost wydatków na te działania w 2020 roku w odniesieniu do lat ubiegłych.

² <https://www.gov.pl/web/gov/skorzystaj-z-dofinansowania-do-likwidacji-barier-w-komunikowaniu-sie> [dostęp 24.02.2021]

Wykres 9. Wysokość rozliczonego dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

DOFINANSOWANIE DO SPORTU, KULTURY I REKREACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Z środków PFRON możliwe było również pozyskanie dofinansowanie w zakresie działań związanych ze sportem, kulturą, rekreacją i turystyką osób niepełnosprawnych., mających na celu aktywizację społeczną.

O środki finansowe mogły ubiegać się osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej spełniające warunki formalne dotyczące np. prowadzenia przez co najmniej 2 lata działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.

Wysokość dofinansowania organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych wynosi do 60% kosztów przedsięwzięcia³.

W latach 2016 -2020 złożono 216 wniosków dotyczących dofinansowania organizacji sportu, kultury, turystyki i rekreacji (Tabela 10.). Należy przy tym zaznaczyć, że do roku 2018 liczba corocznie składanych wniosków wzrastała, osiągając we wskazanym roku wartość 51, po tym okresie nastąpił ich spadek.

W analizowanym okresie zawarto 160 umów o dofinansowanie – widoczny jest duży spadek w 2020 roku – związane jest on z ogłoszonym na obszarze Polski stanem epidemii związanej z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Z tego powodu wiele organizacji zrezygnowało z realizacji zadania.

Wysokość rozliczonego w latach 2016-2020 dofinansowania wynosi 446 729, 00 zł; średnia wartość umów kształtowała się na poziomie 2792,06 zł.

Tabela 10. Liczba złożonych i rozliczonych wniosków/umów dot. dofinansowania do sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych

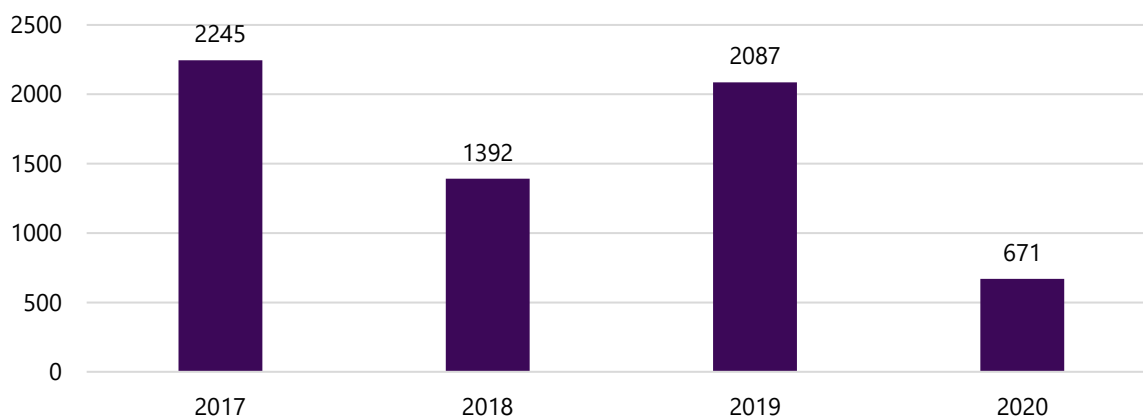
	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba złożonych wniosków	37	44	51	43	41
Liczba zawartych umów	30	40	39	35	16

³ <https://www.gov.pl/web/gov/uzyskaj-dofinansowanie-do-sportu-kultury-rekreacji-i-turystyki>; [dostęp 24.02.2021]

	2016	2017	2018	2019	2020
Wysokość rozliczonego dofinansowania	80 000,00 zł	117 000,00 zł	117 044,26 zł	95 327,00 zł	37 357,74 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

W latach 2017 -2020 6365 osób skorzystało z aktywności, na które przyznane zostało dofinansowanie (Wykres 10.). Wśród projektów, które otrzymały środki finansowe były różnego rodzaju imprezy tj; wycieczki, warsztaty, spotkania mikołajowe, zabawy integracyjne.

Wykres 10. Liczba osób, które skorzystały z dofinansowania do sportu, kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

DOFINANSOWANIE KOSZTÓW TWORZENIA I DZIAŁALNOŚCI WARSZTATÓW TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do podstawowych form aktywności w tym zakresie zalicza się uczestnictwo tych osób w warsztatach terapii zajęciowej.

Definiując warsztaty terapii zajęciowej ustawodawca wskazuje, że jest to „wyodrębniona organizacyjnie i finansowo placówka stwarzająca osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia”. Terapia jest realizowana na podstawie indywidualnego programu rehabilitacji dostosowanego do możliwości i potrzeb danej osoby,

Na terenie Powiatu Krakowskiego funkcjonuje 5 Warsztatów Terapii Zajęciowej:

1. Warsztat Terapii Zajęciowej w Radwanowicach z filią w Czernichowie, prowadzony przez Fundację im. Brata Alberta,
2. Warsztat Terapii Zajęciowej w Konarach, prowadzony przez Bonifraterską Fundację Dobroczynną,
3. Warsztat Terapii Zajęciowej w Skale, prowadzony przez Fundację Wspierania Rozwoju Społecznego „Leonardo”,
4. Warsztat Terapii Zajęciowej w Pobiedniku Małym, prowadzony przez Chrześcijańskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, ich Rodzin i Przyjaciół „Ognisko”,
5. Warsztat Terapii Zajęciowej w Rzozowie, prowadzony przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym i Ich Rodzinom „Kruszynki”.

W 2020 roku uczestniczyło w nich 230 osób.

Tabela 11 Dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej ze środków PFRON oraz środków Powiatu Krakowskiego przekazanych przez Powiat Krakowski w 2020 roku

Dane dotyczące WTZ	WTZ Radwanowice	WTZ Konary	WTZ Skała	WTZ Pobiednik Mały	WTZ Rzozów	Ogółem:
Ilość uczestników	90	45	30	35	30	230
Przekazane dofinansowanie (zł):	2 049 600,00	1 024 800,00	683 200,00	697.665,00	683 200,00	5 138 465,00
• w tym ze środków Powiatu Krakowskiego (zł)	204 960,00	102 480,00	68 320,00	68 662,00	68 320,00	512 742,00
• w tym ze środków PFRON (zł)	1 844 640,00	922 320,00	614 880,00	629 003,00	614 880,00	4 625 723,00
• w tym z innych źródeł (zł)	0	0	0	1 387,00		1 387,00

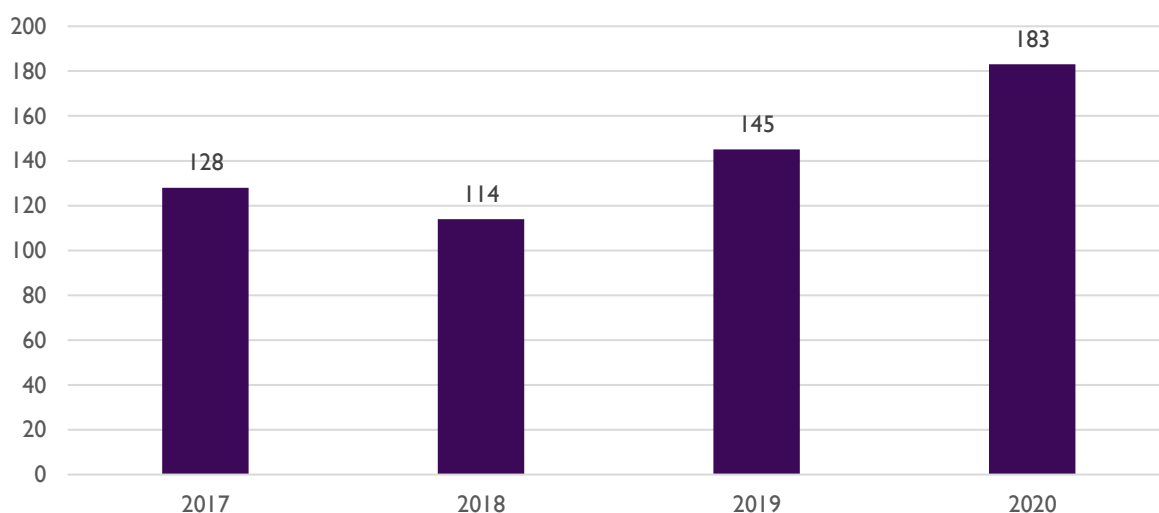
Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

PROGRAM „AKTYWNY SAMORZĄD”

Powiat Krakowski na mocy porozumienia z PFRON realizuje od 2013 roku program „Aktywny samorząd”. Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Podejmowane działania mają na celu:

- likwidację barier transportowych,
- likwidację barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym,
- likwidację barier w poruszaniu się,
- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej,
- pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym,
- szkolenia kadr samorządów oraz organizacji pozarządowych z zakresu problematyki niepełnosprawności.

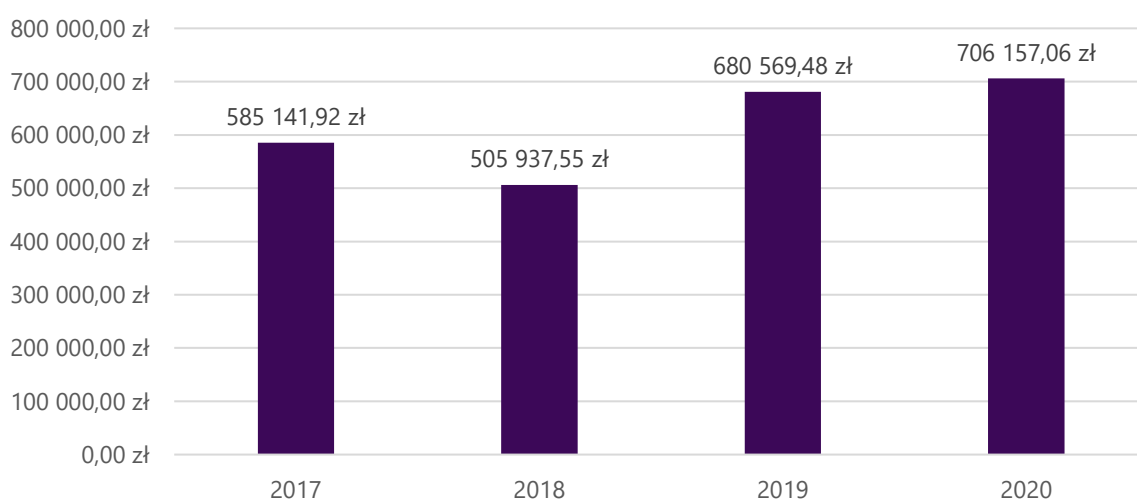
W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie w latach 2017 - 2020 roku złożono ogółem **570** wniosków o dofinansowanie w ramach programu „Aktywny samorząd” – od 2018 roku ich liczba stale rośnie.

Wykres 11. Liczba wniosków o dofinansowanie w ramach programu „Aktywny samorząd”

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

Podobnie jak liczba wniosków o dofinansowanie, rośnie również kwota środków finansowych przekazywanych przez PFRON na realizację programu - w 2020 roku na ten cel przeznaczono 706 157,06 złotych

Wykres 12.. Łączna kwota środków finansowych przekazanych przez PFRON na realizację programu w poszczególnych latach

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

PROGRAM WYRÓWNYWANIE RÓŻNIC MIĘDZY REGIONAMI

Powiat Krakowski uczestniczy także w „Programie wyrównywania różnic między regionami III” realizowanym przez oddział Małopolski Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

3.2. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI DZIAŁAJĄCYMI NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Ważną rolę w zakresie wspierania działań na rzecz osób z niepełnosprawnością pełnią organizacje pozarządowe.

W latach 2016 -2020 fundacjom oraz organizacjom pozarządowym zlecano zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w zakresie:

- prowadzenia rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek
- prowadzenia grupowych i indywidualnych zajęć, które:
 - a) mają na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych,
 - b) rozwijają umiejętności sprawnego komunikowania się z otoczeniem osób z uszkodzeniami słuchu, mowy, z autyzmem i z niepełnosprawnością intelektualną,
 - c) usprawniają i wspierają funkcjonowanie osób z autyzmem i z niepełnosprawnością intelektualną w różnych rolach społecznych i w różnych środowiskach

W latach 2016 -2020 trzy podmioty otrzymywały dofinansowanie ze środków PFRON na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych :

- Towarzystwo Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej w Więckowicach
- Fundacja Na Rzecz Rozwoju Ośrodka Rehabilitacji Narządu Ruchu Krzeszowice „SANUS”
- Stowarzyszenie z myślą o mieszkańcach regionu -Być szczęśliwym

Tabela 12. Oferenci otrzymujący dofinansowanie ze środków PFRON zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom i organizacjom pozarządowym oraz kwota przyznanego dofinansowania

	Stowarzyszenie – Towarzystwo Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej w Więckowicach	Fundacja Na Rzecz Rozwoju Ośrodka Rehabilitacji Narządu Ruchu Krzeszowice „SANUS”	Stowarzyszenie z myślą o mieszkańcach regionu -Być szczęśliwym”
2016	11 000 zł	9 000 zł	
2017	8 000 zł	3 000 zł	9 000 zł
2018			9 600 zł
2019	8 000 zł		12 000 zł
2020			12 000 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

Powiat krakowski wdrażał również działania wskazane w programie pn. „**Wsparcie dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Powiecie Krakowskim**”. W ramach otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji w roku 2020 zadania publicznego Powiatu Krakowskiego w zakresie wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin - opieki wytchnieniowej złożono jedną ofertę na zadanie:

4. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU – CELE

Na podstawie analizy danych i prac warsztatowych przeprowadzonych z przedstawicielami podmiotów świadczących wsparcie osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom wyszczególniono kluczowe cele i kierunki działań, do których realizacji dążyć będzie powiat krakowski wraz z jego jednostkami oraz inni interesariusze.

Cel operacyjny 1. Kompleksowy rozwój bazy lokalowej i placówek umożliwiających skuteczną pomoc osobą niepełnosprawnym

1. Utworzenie mieszkań wspomaganych i mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych lub dla osób starszych
2. Utworzenie centrów opiekuńczo (mieszkaniowo – rehabilitacyjnych) dla osób niepełnosprawnych lub dla osób starszych
3. Utworzenie na terenie powiatu placówek (WTZ, ŚDS) wspierających osoby z innymi rodzajami niepełnosprawności
4. Inwestowanie w infrastrukturę, podnoszenie standardów (wspieranie placówek m.in. DPS, WTZ, ŚDS i inne ośrodki wsparcia)
5. Podnoszenie standardów technicznych placówek edukacyjnych wspierających dzieci i młodzież z niepełnosprawnością (w tym Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Skawinie)
6. Podniesienie standardu bazy PCPR - zwiększenie zasobów lokalowych
7. Rozszerzenie współpracy z gminami w zakresie zwiększenia bazy lokalowej

Cel operacyjny 2. Zwiększenie poziomu aktywizacji i skuteczności rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

1. Finansowanie i organizacja szkoleń mających pomóc osobom niepełnosprawnym wejść na rynek pracy
2. Promowanie wśród przedsiębiorców idei zatrudnienia osób z niepełnosprawnością - podejmowanie działań wspierających wejście na rynek pracy po zakończeniu procesu rehabilitacji (np. organizacji staży wspomaganych, praktyki)
3. Promowanie działań w kierunku utworzenia podmiotów ekonomii społecznej

Cel operacyjny 3. Rozwój kadr służb społecznych

1. Bezpośrednia współpraca ze szkołami i uczelniami wyższymi
2. Promowanie podejmowania kształcenia na kierunkach z zakresu wsparcia osób niepełnosprawnych, seniorów
3. Ścisła współpraca z UPPK w zakresie wzmocnienia kadr służb społecznych
4. Utworzenie oferty szkoleń dla kadry służb społecznych, doradztwo metodyczne, superwizja
5. Wzrost wynagrodzenia kadry służb społecznych

Cel operacyjny 4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych

1. dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych,
2. dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,

3. dofinansowanie likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
4. dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej,
5. dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
6. Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, budynkach wielorodzinnych oraz związanych z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
7. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej dla osób niepełnosprawnych np. poprzez zachęcenie prywatnych przewoźników do dostosowanie środków transportu do potrzeb osób niepełnosprawnych
8. Likwidacja barier transportowych poprzez zakup środków transportu dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych dla jednostek organizacyjnych powiatu, gmin, organizacji pozarządowych oraz poprzez zachęcenie prywatnych przewoźników do dostosowanie środków transportu do potrzeb osób niepełnosprawnych
9. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez likwidację barier technologicznych

Cel operacyjny 5. Promocja integracji społecznej jako warunku zwiększenia możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu publicznym

1. Nawiązanie współpracy Rady Osób Niepełnosprawnych z Radą Pożytku Publicznego
2. Powołanie pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych
3. Włączenie indywidualnych osób niepełnosprawnych w działania Rady ds. Osób Niepełnosprawnych, self-adwokatura
4. Wspieranie różnych form integracji osób niepełnosprawnych

Cel operacyjny 6. Zwiększenie współpracy podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych z powiatu krakowskiego

1. Utrzymanie i pogłębianie współpracy z JST spoza powiatu oraz gminami na terenie powiatu krakowskiego
2. Utworzenie programu rozwoju wolontariatu
3. Wspieranie działań podejmowanych przez NGO (np. poprzez wspieranie finansowe wkładu własnego)
4. Rozszerzenie współpracy z NGO w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych i seniorów

Cel operacyjny 7. Wsparcie środowiskowe i pomoc społeczna osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom

1. Kontynuowanie wsparcia w ramach opieki wytchnieniowej
2. Opracowanie programu z zakresu usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych
3. Utworzenie informatora dotyczącego dostępnej oferty wsparcia dla osób niepełnosprawnych na terenie powiatu
4. Pozyskiwanie środków finansowych na działania z zakresu wsparcia osób niepełnosprawnych z PFRON i innych źródeł finansowych
5. Formowanie grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin na terenie powiatu
6. Wspieranie rozwoju usług asystenta osoby niepełnosprawnej

5. CELE OPERACYJNE I ICH REALIZATORZY

Koordinatorem Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie krakowskim na lata 2021-2026 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które będzie współpracować z szeregiem instytucji m.in. Ośrodkami Pomocy Społecznej, placówkami oświatowymi, samorządami gminnymi i powiatowymi, organizacjami pozarządowymi.

W kolejnej tabeli (Tabela 13.) wskazano podmioty, które będą zaangażowane w realizację poszczególnych kierunków działań.

Tabela 13. Podmioty zaangażowane w realizację poszczególnych kierunków działań

Cele	Kierunki działań	Realizatorzy działań
Cel operacyjny 1. Kompleksowy rozwój bazy lokalowej i placówek umożliwiających skuteczną pomoc osobom niepełnosprawnym	Utworzenie mieszkań wspomaganych i mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych oraz dla osób starszych	Samorząd gminny, samorząd powiatowy, PCPR, NGO, marszałek, wojewoda
	Utworzenie centrów mieszkaniowo –opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych oraz starszych	NFZ, Samorząd gminny, samorząd powiatowy, PCPR, NGO, marszałek, wojewoda
	Utworzenie na terenie powiatu placówek (WTZ, ŚDS) wspierających osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności	Samorząd gminny, samorząd powiatowy, PCPR, OPS, NGO, PFRON, marszałek, wojewoda
	Podnoszenie standardów i zasobów lokalowych placówek wsparcia (m.in. DPS, WTZ, ŚDS i inne ośrodki wsparcia)	PCPR, PFRON, samorząd powiatowy, samorząd gminny, wojewoda, marszałek, NGO
	Podnoszenie standardów lokalowych placówek edukacyjnych wspierających dzieci i młodzież z niepełnosprawnością (w tym wsparcie Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Skawinie)	Samorząd powiatowy, samorząd gminny, PFRON, wojewoda, marszałek, placówki edukacyjne (pozyskane przez nie środki własne)
	Zwiększenie zasobów lokalowych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie	Samorząd powiatowy, marszałek, wojewoda, PCPR
	Rozszerzenie współpracy z gminami w zakresie zwiększenia bazy lokalowej, które umożliwią realizację działań wspierających	Samorząd powiatowy, samorząd gminny

Cele	Kierunki działań	Realizatorzy działań
Cel operacyjny 2. Zwiększenie poziomu aktywizacji i skuteczności rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych	Finansowanie i organizacja szkoleń mających pomóc osobom niepełnosprawnym wejść na rynek pracy	PCPR, UPPK, przedsiębiorcy, podmioty ekonomii społecznej, WTZ, NGO, PFRON, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Krakowie
	Promowanie wśród przedsiębiorców idei zatrudnienia osób z niepełnosprawnością - podejmowanie działań wspierających wejście na rynek pracy po zakończeniu procesu rehabilitacji (np. organizacji staży wspomaganych, praktyki)	Rzecznik prasowy Starostwa Powiatowego w Krakowie, Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych, Rada na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, Rada Pożytku Publicznego, PCPR, UPPK, przedsiębiorcy, podmioty ekonomii społecznej, WTZ, NGO, PFRON, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Krakowie
	Promowanie działań w kierunku utworzenia podmiotów ekonomii społecznej	ROPS, UPPK, Rzecznik prasowy Starostwa Powiatowego w Krakowie, NGO działające na rzecz niepełnosprawnych, niepełnosprawni, podmioty gospodarcze tworzące miejsca pracy chronionej
Cel operacyjny 3. Rozwój kadr służb społecznych	Bezpośrednia współpraca ze szkołami i uczelniami wyższymi, a także UPPK w celu wzmocnienia kadr służb społecznych	Uczelnie wyższe, placówki edukacyjne, PCPR, Rzecznik prasowy Starostwa Powiatowego w Krakowie, PFRON, samorzady gminne, samorząd powiatowy, UPPK, placówki działające na rzecz osób niepełnosprawnych, OPS, NGO
	Utworzenie oferty szkoleń dla kadry służb społecznych, doradztwo metodyczne, superwizja	PCPR, ROPS, kadra zatrudniona w placówkach działająca w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych i starszych, OPS, placówki edukacyjne
	Wzrost wynagrodzenia kadry	Samorząd powiatowy, samorząd gminny, wojewoda, marszałek, PFRON
Cel operacyjny 4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych	dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	Samorząd gminny, samorząd powiatowy, PCPR, PFRON, OPS, środki osób prywatnych, NGO (środki uzyskane ze zbiórek, 1%, darowizny),
	dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,	Samorząd gminny, samorząd powiatowy, PCPR, PFRON, OPS, środki osób prywatnych, mNGO (środki uzyskane ze zbiórek, 1%, darowizny),
	dofinansowanie likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,	Samorząd gminny, samorząd powiatowy, PCPR, PFRON, OPS, środki osób prywatnych, NGO (środki uzyskane ze zbiórek, 1%, darowizny),
	dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej,	PCPR, PFRON
	dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,	PCPR, PFRON, PCPR, PFRON, OPS, środki osób prywatnych, NGO (środki uzyskane ze zbiórek, 1%, darowizny),

Cele	Kierunki działań	Realizatorzy działań
	Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, budynkach wielorodzinnych oraz związanych z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,	Samorząd gminny, samorząd powiatowy, PCPR, PFRON, OPS, NGO, środki osób prywatnych, Powiatowa Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, wspólnoty mieszkaniowe, wojewoda, marszałek, instytucje rządowe
	Likwidacja barier transportowych poprzez zakup środków transportu dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych dla jednostek organizacyjnych powiatu, gmin, organizacji pozarządowych oraz poprzez zachęcenie prywatnych przewoźników do dostosowanie środków transportu do potrzeb osób niepełnosprawnych	PFRON, NGO (środki uzyskane ze zbiórek, 1%, darowizny), środki własne, marszałek, wojewoda, samorząd powiatowy, PCPR Marszałek, prywatni przewoźnicy, Rzecznik prasowy Starostwa Powiatowego w Krakowie, UPPK
	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez likwidację barier technologicznych	PCPR, PFRON, OPS, samorząd powiatowy, samorząd gminny, prywatne podmioty, marszałek, wojewoda, NGO
Cel operacyjny 5. Promocja integracji społecznej jako warunku zwiększenia możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu publicznym	Realizacja działań mających na celu wsparcie pracowników służb społecznych, m.in. poprzez grupy wsparcia, superwizję, coaching	PCPR, ROPS, kadra zatrudniona w placówkach działająca w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych i starszych, OPS, placówki edukacyjne
	Nawiązanie współpracy Rady Osób Niepełnosprawnych z Radą Pożytku Publicznego	Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, Rada Pożytku Publicznego, PCPR
	Włączenie indywidualnych osób niepełnosprawnych w działania Rady ds. Osób Niepełnosprawnych, self-adwokatura	Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, PCPR
	Powołanie pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy, NGO zajmujące się tematyką niepełnosprawności
	Wspieranie różnych form integracji osób niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy, PCPR,, NGO zajmujące się tematyką niepełnosprawności
Cel operacyjny 6. Zwiększenie współpracy podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych z powiatu krakowskiego	Utrzymanie i pogłębienie współpracy z JST spoza powiatu oraz gminami na terenie powiatu krakowskiego	Samorząd powiatowy, PCPR, samorzady gminne, JST spoza powiatu
	Utworzenie programu rozwoju wolontariatu	PCPR, NGO, uczelnie wyższe, lokalne organizacje młodzieżowe w tym harcerze, placówki edukacyjne, lokalne organizacje, Kluby Seniorów, OPS, Koła Gospodyń Wiejskich
	Wspieranie działań podejmowanych przez NGO (np. poprzez wspieranie finansowe wkładu własnego)	PCPR, samorząd powiatowy, NGO, wojewoda, marszałek

Cele	Kierunki działań	Realizatorzy działań
	Rozszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych	NGO, PCPR, OPS, Kluby Seniorów, UTW, CAS
Cel operacyjny 7. Wsparcie środowiskowe i pomoc społeczna osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom	Kontynuowanie wsparcia w ramach opieki wytchnieniowej,	Samorząd powiatowy, samorząd gminny, wojewoda, marszałek, NGO, OPS, środki realizatorów opieki wytchnieniowej, NFZ
	Wspieranie rozwoju usług asystenta osoby niepełnosprawnej	Samorząd powiatowy, samorząd gminny, wojewoda, marszałek, NGO, OPS,
	Opracowanie programu z zakresu społecznych usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy, PCPR, NGO, placówki działające na rzecz osób niepełnosprawnych, Powiatowa Rada ds. Osób Niepełnosprawnych
	Utworzenie Informatora dotyczącego dostępnej oferty wsparcia dla osób niepełnosprawnych na terenie powiatu	PCPR, OPS, Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych, NGO, PFRON
	Pozyskiwanie środków finansowych na działania z zakresu wsparcia osób niepełnosprawnych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i innych źródeł finansowych	PCPR, samorząd powiatowy, marszałek, wojewoda, PFRON, NGO, środki prywatne
	Formowanie grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin na terenie powiatu	PCPR, OPS, placówki działające na rzecz osób niepełnosprawnych i seniorów, CAS

6. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitorowanie realizacji Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych powiatu krakowskiego na lata 2021-2026 polegać będzie na systematycznym pozyskiwaniu i analizowaniu danych ilościowych i jakościowych umożliwiającym określenie bieżące stanu realizacji poszczególnych celów operacyjnych i kierunków działań. Proces ten pozwala na stwierdzenie czy podejmowane działania są zgodne z założeniami, które określono na etapie ich planowania.

Zakłada się, że na koniec okresu przygotowany zostanie raport zawierający wyszczególnienie wartości wszystkich wskaźników wskazanych w kolejnych tabelach.

Tabela 14. Kierunki działań i wskaźniki pokazujące stopień ich realizacji

Cele	Kierunki działań	Wskaźniki
Cel operacyjny 1. Kompleksowy rozwój bazy lokalowej i placówek umożliwiających skuteczną pomoc osobom niepełnosprawnym	Utworzenie mieszkań wspomaganych i mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych oraz dla osób starszych	Liczba miejsc w mieszkaniach wspomaganych dla osób niepełnosprawnych lub starszych Liczba miejsc w mieszkaniach chronionych dla osób niepełnosprawnych lub starszych
	Utworzenie centrów mieszkaniowo –opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych oraz starszych	Liczba miejsc w centrach mieszkaniowo – opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych lub starszych
	Utworzenie na terenie powiatu placówek (WTZ, ŚDS) wspierających osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności	Liczba placówek wspierających osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności na terenie powiatu
	Podnoszenie standardów i zasobów lokalowych placówek wsparcia (m.in. DPS, WTZ, ŚDS i inne ośrodki wsparcia)	Kwota wydatków na podnoszenie standardów i wzmocnienie zasobów lokalowych placówek wsparcia osób niepełnosprawnych na terenie powiatu (zł)
	Podnoszenie standardów lokalowych placówek edukacyjnych wspierających dzieci i młodzież z niepełnosprawnością (w tym wsparcie Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Skawinie)	Kwota wydatków na podnoszenie standardów lokalowych placówek edukacyjnych wspierających dzieci i młodzież z niepełnosprawnością (zł)
	Zwiększenie zasobów lokalowych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie	Liczba nowopowstałych bądź zaadaptowanych na potrzeby PCPR budynków
	Rozszerzenie współpracy z gminami w zakresie zwiększenia bazy lokalowej, które umożliwią realizację działań wspierających	Liczba gmin, z którymi nawiązano współpracę w zakresie zwiększenia bazy lokalowej, które umożliwią realizację działań wspierających
Cel operacyjny 2. Zwiększenie poziomu aktywizacji i skuteczności rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych	Finansowanie i organizacja szkoleń mających pomóc osobom niepełnosprawnym wejść na rynek pracy	Liczba zorganizowanych szkoleń w celu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych
	Promowanie wśród przedsiębiorców idei zatrudnienia osób z niepełnosprawnością - podejmowanie działań wspierających wejście na rynek pracy po zakończeniu procesu rehabilitacji (np. organizacji staży wspomaganych, praktyki)	Liczba zorganizowanych przez pracodawców staży wspomaganych lub praktyk
	Promowanie działań w kierunku utworzenia podmiotów ekonomii społecznej	Liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej na terenie powiatu krakowskiego

Cele	Kierunki działań	Wskaźniki
Cel operacyjny 3. Rozwój kadr służb społecznych	Bezpośrednia współpraca ze szkołami i uczelniami wyższymi, a także UPPK w celu wzmocnienia kadr służb społecznych	Liczba wspólnych działań z szkołami, uczelniami bądź UPPK na rzecz promocji podejmowania kształcenia w kierunku wsparcia osób potrzebujących
	Utworzenie oferty szkoleń dla kadry służb społecznych, doradztwo metodyczne, superwizja	Liczba osób, które skorzystały z oferty szkoleń, wsparcia dla kadry służb społecznych
	Wzrost wynagrodzenia kadry	Kwota wydatków na wynagrodzenia kadr służb społecznych (zł)
Cel operacyjny 4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych	Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych,	Kwota wydatków na dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych (zł)
	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,	Kwota wydatków na dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych (zł)
	Dofinansowanie likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	Kwota wydatków na likwidację barier technicznych i w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych (zł)
	Dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej,	Kwota wydatków na działalność warsztatów terapii zajęciowej (zł)
	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,	Kwota wydatków na dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych (zł)
	Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, budynkach wielorodzinnych oraz związanych z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,	Kwota wydatków na likwidację barier architektonicznych (zł)
	Likwidacja barier transportowych poprzez zakup środków transportu dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych dla jednostek organizacyjnych powiatu, gmin, organizacji pozarządowych oraz poprzez zachęcenie prywatnych przewoźników do dostosowanie środków transportu do potrzeb osób niepełnosprawnych	Liczba zakupionych przez jednostki organizacyjne powiatu, gmin, organizacje pozarządowych środków transportu dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych
	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu poprzez likwidację barier technologicznych	Kwota wydatków na likwidację barier technologicznych (zł)

Cele	Kierunki działań	Wskaźniki
Cel operacyjny 5. Promocja integracji społecznej jako warunku zwiększenia możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu publicznym	Realizacja działań mających na celu wsparcie pracowników służb społecznych, m.in. poprzez grupy wsparcia, superwizję, coaching	Liczba wspartych pracowników służb społecznych
	Nawiązanie współpracy Rady Osób Niepełnosprawnych z Radą Pożytku Publicznego	Liczba wspólnych inicjatyw Rady Osób Niepełnosprawnych z Radą Pożytku Publicznego
	włączenie indywidualnych osób niepełnosprawnych w działania Rady ds. Osób Niepełnosprawnych, self-adwokatura	Liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w działaniach Rady ds. Osób Niepełnosprawnych
	Powołanie pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych	Liczba powołanych pełnomocników ds. Osób Niepełnosprawnych
	Wspieranie różnych form integracji osób niepełnosprawnych	Liczba wydarzeń, spotkań, w których w ciągu roku wzięły udział osoby niepełnosprawne
Cel operacyjny 6. Zwiększenie współpracy podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych z powiatu krakowskiego	Utrzymanie i pogłębienie współpracy z JST spoza powiatu oraz gminami na terenie powiatu krakowskiego	Liczba działań podjętych z JST spoza powiatu oraz gminami na terenie powiatu krakowskiego
	Utworzenie programu rozwoju wolontariatu	Liczba utworzonych Programów rozwoju wolontariatu
	Wspieranie działań podejmowanych przez NGO (np. poprzez wspieranie finansowe wkładu własnego)	Liczba działań podejmowanych przez NGO wspartych przez PCPR
	Rozszerzenie współpracy z NGO w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych	Liczba podejmowanych przez PCPR działań we współpracy z NGO w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych i seniorów
Cel operacyjny 7. Wsparcie środowiskowe i pomoc społeczna osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom	Kontynuowanie wsparcia w ramach opieki wytchnieniowej,	Liczba rodzin wspartych w ramach opieki wytchnieniowej
	Wspieranie rozwoju usług asystenta osoby niepełnosprawnej	Liczba osób korzystających z wsparcia asystentów osób niepełnosprawnych
	Opracowanie programu z zakresu społecznych usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych	Liczba opracowanych programów z zakresu usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych
	Utworzenie Informatora dotyczącego dostępnej oferty wsparcia dla osób niepełnosprawnych na terenie powiatu	Liczba opracowanych informatorów dotyczącego dostępnej oferty wsparcia dla osób niepełnosprawnych na terenie powiatu
	Pozyskiwanie środków finansowych na działania z zakresu wsparcia osób niepełnosprawnych ze środków Państwowego	Kwota środków finansowych pozyskanych na działania z zakresu wsparcia osób niepełnosprawnych ze środków

Cele	Kierunki działań	Wskaźniki
	Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i innych źródeł finansowych	Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i innych źródeł finansowych
	Formowanie grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin na terenie powiatu	Liczba grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin na terenie powiatu

7. PODSUMOWANIE

Dane statystyczne wskazują, że teren powiatu krakowskiego zamieszkuje ok. 13% osób niepełnosprawnych. W literaturze wskazuje się, że grupa ta jest często zagrożona wykluczeniem społecznym. Z uwagi na to, Program określa działania, które należy podjąć w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym oraz do usług świadczonych na terenie powiatu krakowskiego.

Opracowana na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Urzędu Pracy Powiatu Krakowskiego oraz danych dostępnych w publicznych rejestrach diagnoza pozwala na częściowe rozpoznanie zagadnienia niepełnosprawności, dostępnej oferty dla osób niepełnosprawnych i głównych problemów.

Wyszczególnione cele są odpowiedzią na potrzeby mieszkańców powiatu i podmiotów zajmujących się pomocą, i dotyczą zarówno aktywizacji społecznej, zawodowej jak i rozwoju bazy placówek oferujących wsparcie osobom niepełnosprawnym.

Wypracowane podczas warsztatów kierunki działań ukierunkowane są na wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej – włączającej szerokie grono podmiotów w realizację działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zakłada się, że realizacja poszczególnych działań zapisanych w Programie przyczyni się do poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

SPIS TABEL, WYKRESÓW

Tabela 1. Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie krakowskim w 2011 roku	4
Tabela 2. Wydane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności	5
Tabela 3. Liczba przedszkoli oraz szkół podstawowych w tym z oddziałami integracyjnymi w powiecie krakowskim i województwie małopolskim.....	6
Tabela 4. Bilans niepełnosprawnych bezrobotnych w latach 2016 – 2019 (stan na II półrocze roku)	8
Tabela 5. Wydatkowanie środków finansowych w 2020 roku na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej	11
Tabela 6. Liczba wniosków oraz rozliczonych umów dotyczących dofinansowania do sprzętu rehabilitacyjnego dla indywidualnych osób niepełnosprawnych oraz wysokość wypłaconego dofinansowania w latach 2016 – 2020.....	12
Tabela 7. Liczba wniosków złożonych i zrealizowanych na dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocy wraz z kwotą przyznanego finansowania ogółem w latach 2016 -2020 13	
Tabela 8. Liczba złożonych i rozliczonych wniosków/umów dot. dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych.....	15
Tabela 9. Liczba złożonych i rozliczonych wniosków/umów dot. dofinansowania do likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się	16
Tabela 10. Liczba złożonych i rozliczonych wniosków/umów dot. dofinansowania do sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych.....	17
Tabela 11 Dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej ze środków PFRON oraz środków Powiatu Krakowskiego przekazanych przez Powiat Krakowski w 2020 roku	19
Tabela 12. Oferenci otrzymujący dofinansowanie ze środków PFRON zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom i organizacjom pozarządowym oraz kwota przyznanego dofinansowania	21
Tabela 13. Podmioty zaangażowane w realizację poszczególnych kierunków działań	24
Wykres 1. Struktura osób niepełnosprawnych według wieku i płci.....	5
Wykres 2 Liczba oddziałów specjalnych przy szkołach podstawowych i ich uczniów w powiecie krakowskim i województwie małopolskim.....	7
Wykres 3 Liczba przychodni ogółem oraz tych podległych samorządowi terytorialnemu w powiecie krakowskim.....	7
Wykres 5. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych bezrobotnych na koniec 2019 roku	9
Wykres 6. Struktura wykształcenia osób niepełnosprawnych bezrobotnych na koniec 2019 roku.....	9
Wykres 7. Wysokość wydatków na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2016-2020.....	10
Wykres 8. Liczba osób ubiegających się o dofinansowanie ze środków PFRON i środków powiatu krakowskiego do turnusu rehabilitacyjnego w latach 2017 -2020.....	14
Wykres 9. Wysokość środków finansowych na turnusy rehabilitacyjne wydatkowanych z PFRON i z budżetu powiatu krakowskiego w latach 2016 -2020.....	15

Wykres 10. Wysokość rozliczonego dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych	17
Wykres 11. Liczba osób, które skorzystały z dofinansowania do sportu, kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych	18
Wykres 12. Liczba wniosków o dofinansowanie w ramach programu „Aktywny samorząd”	20
Wykres 13.. łączna kwota środków finansowych przekazanych przez PFRON na realizację programu w poszczególnych latach	20